

Fra redaksjonen

Redaksjonen av *Barn* får fra tid til annen tilsendt bøker og andre publikasjoner som beskriver og analyserer barns liv innenfor rammene av de nordiske lands ulike muligheter og betingelser. Hvordan forskjellige barn dommer leveres i det moderne samfunnet, er gjerne det gjennomgående temaet i disse publikasjonene. Vi står i dag på mange måter overfor en paradoksal situasjon. Parallelt med økende materiell velstand og velutviklede offentlige velferdsordninger i mange land, ser det ut som et urovekkende antall barn og unge mennesker sliter med alvorlige problemer, så vel innenfor som utenfor institusjoner som familie, barnehage og skole. Dette kan være alt fra omsorgssvikt og voldsutøvelse fra de nærmeste voksne, stressfaktorer i barnehager, mobbeatferd fra jevnaldrende på skolen (og det rapporteres faktisk også om at lærere mobber elever) eller psykiske problemer av forskjellig slag. Det økende kommersielle presset på stadig yngre kjøpegrupper hevdes i tillegg å bidra til å utvikle barn og unge med mer materialistiske verdier enn før. Hva det menes med å ha ”mer materialistiske verdier enn før”, blir vanligvis ikke gjort rede for, men inngår gjerne i en moralsk diskurs, der barns forbruk blir vurdert ut fra andre standarder enn voksnes. Voksnes forbruk blir ofte omtalt som uttrykk for god smak, mens barn er kravstore.

I det offentlige ordskiftet legges gjerne nøkkelen til at det individuelle barn skal få det bra, i foreldrenes hender. På samme vis, er det gjerne foreldrene som blir gitt hovedansvaret i tilfeller der ting er helt ute av kontroll, som at barn blir kriminelle, overvektige eller blir en belastning for samfunnet på andre måter.

I disse dager tørkes støv av noen eldre norske tekster om barneoppdragelse, nemlig Åse Gruda Skards småskrifter, utgitt første gang i 1948. Disse skriftene var ledd i en folkeopplysningstradisjon, der Skard, i kraft av å være barnepsykolog, ga råd om barneoppdragelse. Hun argumenterte mot en oppdragelse basert på lydighet og frykt – og for en demokratisk oppdragelse basert på respekt for barn og deres rettigheter.

Som ofte når barn og barndom er tema, faller mange av oss i grøfta og uttaler oss generelt om barn, som om de (i motsetning til voksne) uten videre kan kategoriseres på en enkel og universell måte – uten de nyansene som barn med sine ulike personligheter har og med de ulike livsbetingelsene de lever under. Samme grøft kan den norske tabloidavisen *Dagbladet* hevdes å ha falt i, når den presenterer nyutgivelsen nevnt ovenfor (11.9.2010). Under overskriften *Barn skal ikke (bare) dyrkes*, tar denne avisen til orde for at Åse Gruda Skard nok ville irritert seg ganske kraftig

over mange av dagens ”curling- og forhandlingsforeldre”. Det hevdes videre at problemet ikke lenger er at barn ikke blir sett, men at barn mangler grenser og dyrkes som genier og prinsesser av mor og far. Med andre ord: ”Barn lærer å nyte, men ikke å yte.”

I beste fall kan vi hevde at dette er en kraftig forenkling – noe en neppe ville gjort hvis en skulle sagt noe om voksne. Barn oppfattes igjen som en enhetlig gruppe, og det overses at barn lever under svært ulike livsbetingelser. Det finnes nå tilstrekkelig dokumentasjon på at mange barn fortsatt ikke blir sett, at barn faktisk møter grenser og får øvd seg på å vise hensyn, og at de yter – gjerne mer enn mange aner. Det kan være barn av foreldre som sliter, og der barna blir de ansvarlige i familien; det kan være barn i flerkulturelle familier der de får rollen som mediatorer mellom foreldre og det samfunn familien skal integreres i, osv. Mer enn foreklede og moralske avisinnlegg og debatter om barn og hvordan de ”er” til enhver tid, og hva ”problemet er” eller ”ikke er”, trengs det kunnskapsbasert informasjon der mangfold og nyanser bidrar til å utvide repertoaret i forhold til innsikter om hvordan barn lever sine liv i våre nordiske velferdssamfunn.

Tidsskriftet *Barn* har som ambisjon å bidra til en slik kunnskapsformidling av forskning fra de nordiske land. I dette nummeret har vi to artikler som tar for seg temaer fra skole og barnehage i to svært forskjellige samfunn, samt en historisk artikkel som setter søkelys på en interessant mediedebatt – her lokalisert til de skandinaviske land, men som også har foregått internasjonalt.

Fra Færøyene kan vi i artikkelen *Hvad har du lært i skolen i dag? Familiekapital og skole på Færøerne* lese om forholdet mellom familie og skole. Firouz Gaini stiller det krevende spørsmålet: Hvilke familier med hvilken familiekapital har de beste muligheter hva angår barnas framtidsutsikter? Fra Norge har vi fått artikkelen *Små barns stemmer i forskning. Noen refleksjoner om etikk i forskning om små barns hverdagsliv i barnehagen*. Forfatterne Brit Johanne Eide, Karin Hognestad, Bente Svenning og Nina Winger tar i denne artikkelen for seg etiske aspekter i forhold til forskning blant barn under tre år i barnehagen. I en historisk artikkel fra Danmark, *Why Batman was bad: a Scandinavian debate about children's consumption of comics and literature in the 1950s*, belyser Helle Strandgaard Jensen den skandinaviske debatten om barns bruk av tegneserier og litteratur i 1950-årene.